

SYLLABUS (Prvi ciklus studija)

Odsjek	Književnosti naroda Bosne i Hercegovine				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Starija srpska književnost				
Šifra/kod	FIL KBH 241	Status (obavezni ili izborni)	obavezni	ECTS	4
Ciklus studija	1.	Semestar	3.	NPP 2019/2020	
				Studijska godina	2025/2026. 2026/2027. 2027/2028.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta					
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik	Ime i prezime	Nenad Veličković			
	Kontakt podaci	Kabinet: 188 E-mail: nenad.velickovic@ff.unsa.ba Telefon:	Termin konsultacija	Ponedjeljak: 10-12 Srijeda: 10-12 Četvrtak: 12-13 Subota: 10-12	
Saradnik	Ime i prezime	Anes Osmić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 196 E-mail: anes.osmic@ff.unsa.ba Telefon:	Termin konsultacija	Utorak: 10-12 Srijeda: 16-18 Četvrtak 14-15 Subota: 10-12	
Sedmični broj kontakt sati	predavanja 2; vježbe 2: Opterećenje (100 sati, 4 ECTS): 37 sati čitanja i pripreme 43 sati predavanja i vježbi 20 sati priprema prezentacije i konsultacije, izrada seminarskog rada				
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	U toku semestra studenti(ce) će se upoznati sa istorijskim okolnostima nastanka srpske srednjovjekovne države i sa ulogom književnosti u njenoj konsolidaciji i očuvanju. Ukazaće se na intertekstualne veze srednjovjekovnih djela sa antičkim i biblijskim motivima, kao i na političku upotrebu crkvene književnosti unutar dinastije Nemanjića. Ocijeniće se njen položaj i važnost u okviru vizantijske i srednjovjekovne zapadnoevropske književnosti. U drugom dijelu programa predstaviće se izvori prosvjetiteljstva i doprinos Dositeja Obradovića afirmisanju prosvjetiteljskih ideja u matičnoj kulturi.				
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	Upoznati studente i studentice s glavnim djelima pisaca srednjovjekovne srpske književnosti, sa nekim vidovima usmenog stvaralaštva, te sa prosvjetiteljskim radom i djelom Dositeja Obradovića. Istovremeno, kritički ispitati funkciju navedenih djela u savremenom kanonu i način na koji se pojavljuju u nastavi književnosti u osnovnoj i srednjoj školi.				
Ishodi učenja	Studenti(ce) će biti u stanju prepoznati najvažnije žanrove srpske srednjovjekovne književnosti, razumjeti, interpretirati i valorizovati najvažnija djela iz ovog perioda, unutar istorijski (srednji vijek) i nacionalno (srpska književnost) jasno određenog okvira. Također, razumjeće razloge pojave prosvjetiteljstva i njegove domete, i biti u stanju prepoznati glavne ideje u djelu Dositeja Obradovića. Analiziraće i vrednovati elemente prosvjetiteljstva u aktualnim udžbenicima jezika i književnosti.				

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta / Prvi polusemestar	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Tekst i svetost Pojam mita. Kanonizacija usmenog kazivanja. Književnost kao mnemotehnika. Uloga umjetnosti u <i>kolektivnom pamćenju</i> zajednice. Nauka o književnosti, naučni metod i religija. <i>Leksikon</i> grčkih mitova. Rad na formiranju zbirke mitova korisnih u razmijevanju i tumačenju savremene kulture. Istraživanje intertekstualnih veza, dijahronijskih i sinhronijskih.
2.	Priče evanđelista Nauka o književnosti, naučni metod i religija. Intertekstualnost u nastajanju <i>svetih tekstova</i>. <i>Leksikon</i> biblijskih mitova. Rad na formiranju zbirke mitova korisnih u razmijevanju i tumačenju savremene kulture. Istraživanje intertekstualnih veza, dijahronijskih i sinhronijskih.
3.	Književnost u doba Nemanjića Vizantijski kulturni krug. Nastanak Srpske srednjovjekovne feudalne države. Uloga književnosti u njenom konstituiranju. Vizantijska kultura: najvažniji pojmovi.
4.	Žanrovi srednjovjekovne književnosti <i>Žitija</i>. (Savino <i>Svetog Simeona</i>, Teodosijevo i Domentijanovo <i>Svetog Save</i>). Odnos prema jevanđeljima. Osobine stila, ideja, fabula. Koju ulogu ima književnost u funkciji jačanja dinastije? Stilske osobine žanrova srednjovjekovne književnosti.
5.	Naučni doprinos stvaranju mita o zlatnom dobu nacije Kašaninova <i>rekonstrukcija srednjovjekovne srpske književnosti</i>; Svetozar Petrović <i>Povodom Srbijaka</i>. Stil žitija na primjeru analize odlomka iz Domentijana i Teodosija.
6.	Književnost nakon kosovskog boja 1389. Kako i zašto nastaju kultovi <i>cara Lazara</i> i <i>Miloša Obilića</i>? Koja je funkcija <i>Vidovdana</i> u formiranju srpske nacije? <i>Slovo ljubve</i> despota Stefana Lazarevića, analiza i interpretacija.
7.	Djela stare srpske književnosti u nastavi Zašto se broj djela srednjovjekovnih pisaca u lektiri za osnovnu i srednju školu povećava? Koja je funkcija tih djela u obrazovanju? Srednjovjekovna književnost i renesansa. Erotika kao satira: <i>Bokačo</i>, <i>Aretino</i>. Priprema za polusemestralni ispit.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata Krajnji rok za prijavu seminarskog rada

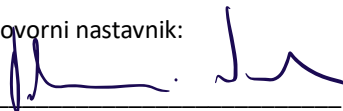
Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta / Drugi polusemestar	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
9.	Narodna poezija u Vukovim zbirkama, lirske pjesme Podjela na <i>muške</i> i <i>ženske</i> pjesme. Vrste usmenih lirskih pjesama. Analiza primjera i grupisanje po tematici lirskih pjesama iz Vukovih zbirki.
10.	Narodna poezija u Vukovim zbirkama, epske pjesme Predkosovske pjesme, ciklusi o Kosovu i o Marku Kraljeviću. Istorijske činjenice i epska <i>potreba</i> . Feminističko čitanje ženskih likova: majke Jugovića, sestre Leke Kapetana, Kosovke djevojke, Gojkovice... Epske osobine i etika junaka Marka Kraljevića. Leksikon srpskih junačkih pjesama: junaci, motivi, zapleti.
11.	Erotika u folkloru Bahtinov koncept karnevalizacije. Seksualnost kao tabu. <i>Čisto i opasno</i> . <i>Osobite pjesme i poskočice</i> V.S. Karadžića ili <i>Crven ban</i> , izbor. Mrsne priče (Kraus), izbor.
12.	Opšte osobine prosvjetiteljstva. Najvažnije ideje i najznačajniji predstavnici: F. Bejkon, Dž. Lok, Volter, Ž. Ruso, D. Hjum, D. Didro, I. Kant. Informativni pregled kanonskih prosvjetiteljskih djela i njihovih glavnih teza.
13.	Život i djelo Dositeja Obradovića <i>Život i priključenija. Pisma Haralampiju. Basne.</i> Prosvjetiteljske ideje u djelu D. Obradovića. Analiza basni i naravoučenija.
14.	Putopisi Ljubomira Nenadovića Prosvjetiteljske ideje u djelu <i>Pisma iz Njemačke</i> naspram romantizma Pisama iz Italije. Utvrđivanje obrazovnih ciljeva u školskoj interpretaciji djela Pisma iz Italije.
15.	Prosvjetiteljstvo u nastavi Koja je funkcija usmene poezije u obrazovanju? Zašto je patron srpskog javnog školstva sv. Sava, a ne Dositej Obradović? Priprema za polusemestralni ispit.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17-18.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu

Način izvođenja nastave (oblici i metode)	Kontinuirano tokom semestra, na osnovu sakupljenih bodova; bodovi se dobijaju za redovno prisustvovanje nastavi, za polusemestralne ispite ili za završni pismeni ispit i za seminarski rad ili drugi vid samostalnog istraživačkog rada. Prijedlog tema za seminarske radove i prezentacije: Davorje J.P. Sterije Romani Jaše Ignjatovića Žitije Gerasima Zelića Srednjovjekovne crkve i manastiri Novac (kovnice i rudnici) – feudalna ekonomija Feudalno domaćinstvo Srednjovjekovni zanati (na osnovu knjige Leksikon srpskog srednjeg veka)																											
Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra (struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje) Skala ocjenjivanja	Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja: <table border="1" data-bbox="488 594 1409 861"> <thead> <tr> <th>R. br.</th> <th>Elementi praćenja</th> <th>Broj bodova</th> <th>Učešće u ocjeni (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Aktivno učešće na časovima vježbi</td> <td>(10x3) 30</td> <td rowspan="2">50 (a)</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Prezentacija ili moderiranje rasprave</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Seminarski rad ili dnevnički čitanja</td> <td>50</td> <td>50 (b)</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Pismeni ispit</td> <td>(5x10) 50</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>"šuške"</td> <td>10</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: right;">Ukupno: 100 bodova</td> <td>100%</td> </tr> </tbody> </table> Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti(ce) postižu na sljedeći način: Studen(i)ce biraju hoće li bodove sakupljati redovnim čitanjem i pripremanjem za časove vježbi, ili izradom seminarskog rada, prema priloženom uputstvu: Konačan uspjeh studenata/studentica nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova. Koncept seminarskog rada treba da prati sljedeću strukturu (i da konkretno naznači osnovno o svakoj od navedenih <i>stavki</i>): Uvod: tema (zašto je odabrana, koja pitanja/problemi unutar nje nisu rasvijetljeni, zašto bi i kome njihovo rasvijetljavanje moglo koristiti) radna hipoteza (tvrdnja koja se dokazuje; definisana nakon promišljanja teme, na osnovu nepotpunog uvida u građu) Razrada termini i pojmovi (nije dovoljno navesti neko opšte mjesto iz teorije, nego treba ukratko objasniti šta su glavna stajališta pozvane teorije, kako se došlo do njih i zašto su baš ona odabrana kao najpodesniji alat) građa (koja djela i zašto su baš ona dovoljan i pouzdan uzorak da se na njima izvede valjan i koristan zaključak) prethodna znanja (ukratko i najvažnije: šta je ranije, npr. u kritici, rečeno o građi, a u vezi s temom) analiza (originalni uvid u građu, čitanje, zapažanje, povezivanje, interpretacija) dokazivanje teze, argumentacija (koherentno i dosljedno izvođenje zaključaka o analiziranoj građi) tuđe misli, rečenice, stavovi (i uopšte sve što se preuzima od drugih treba biti označeno, uz uputu na izvor, vidi: http://hr.wikipedia.org/wiki/Citiranje_radova) Zaključak sažet opis rada (ukratko opisati strukturu rada, put kojim se došlo do zaključka) rezultat rada (zaključak, tvrdnja koja je dokazana i koja daje uvjerljiv i prihvatljiv odgovor na u uvodu istaknuto pitanje/problem) očekivani doprinos rada i moguća dalja istraživanja (istaknuti kome, kako i zašto rezultat rada može koristiti) Popis korištenih knjiga i članaka	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Aktivno učešće na časovima vježbi	(10x3) 30	50 (a)	2.	Prezentacija ili moderiranje rasprave	20	3.	Seminarski rad ili dnevnički čitanja	50	50 (b)	4.	Pismeni ispit	(5x10) 50	50	5.	"šuške"	10	10	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																									
1.	Aktivno učešće na časovima vježbi	(10x3) 30	50 (a)																									
2.	Prezentacija ili moderiranje rasprave	20																										
3.	Seminarski rad ili dnevnički čitanja	50	50 (b)																									
4.	Pismeni ispit	(5x10) 50	50																									
5.	"šuške"	10	10																									
Ukupno: 100 bodova			100%																									

Literatura	<i>Obavezna</i> Jan Asman, <i>Kulturno pamćenje. Pismo, sjećanje i politički identitet u ranim visokim kulturama</i>, Vrijeme 2005. Ivan Čolović, <i>Smrt na Kosovu polju</i>, Beograd, 2016. ili Miodrag Popović, <i>Vidovdan i časni krst</i>, Beograd, 2011. Sima Ćirković, Rade Mihaljičić, <i>Leksikon srpskog srednjeg veka</i>, Beograd, 1999. Domentijan, <i>Život svetog Save</i>, edicija Srpska književnost u 100 knjiga (1), Novi Sad, 1970. Robert Grevs, <i>Grčki mitovi</i>, Beograd 1987. Jefimija: <i>Pohvala knezu Lazaru</i>, edicija Srpska književnost u 100 knjiga (3), Novi Sad, 1970. Vuk Karadžić, <i>Srpske narodne pjesme</i>, izbor, edicija Srpska književnost u 100 knjiga, Novi Sad, 1969-1972. Zenon Kosidovski, <i>Priče evanđelista</i>, Sarajevo 1982. poglavlja o Evanđelistima i Isusu. Zenon Kosidovski, <i>Biblijske legende</i>, SKZ, 1983. poglavlja o knjizi postanja. (F.S. Kraus), <i>Mrsne priče</i> Ljubomir Nenadović, <i>Putopisi</i>, u 100 knjiga srpske književnosti Dositej Obradović: <i>Život i priključenja, Basne</i>, edicija Srpska književnost u 100 knjiga (10), Novi Sad, 1969. Miodrag Popović, <i>Vidovdan i časni krst</i>, Beograd, 2011. ili Ivan Čolović, <i>Smrt na Kosovu polju</i>, Beograd, 2016. Bertrand Rasel, <i>Religija i nauka</i>, Sarajevo, 1976; 2017. Sv. Sava, <i>Život Stefana Nemanje</i>, edicija Srpska književnost u 100 knjiga (1), Novi Sad, 1970. Teodosije, <i>Život svetog Save</i>, edicija Srpska književnost u 100 knjiga (2), Novi Sad, 1970. Dragiša Živković, <i>Dositej i Vuk (U Evropski okvir srpske književnosti)</i>, Beograd, 1994. Angela Richter, <i>Prosvjetiteljski duh i autobiografija Gerasima Zelića</i>, u: <i>Serbian studies research</i>, Novi Sad, 2018. <i>Fakultativna</i> Pjetro Aretino, <i>Mudrovanja</i>, prvi dan Dimitrije Bogdanović, <i>Istorija stare srpske književnosti</i>, Beograd 1980. Veselin Čajkanović, <i>Mit i religija kod Srba</i>, Beograd 1973. Vladimir Ćorović, <i>Istorija Srba</i>, poglavlje o dinastiji Nemanjića (na portalu rastko.org) Džejms Džon Frejzer, <i>Zlatna grana</i>, Beograd, 2003. Ben Goldejker, <i>Loša nauka</i>, Smederevo, 2011. Dragana Grbić, <i>Prekretanja</i>, Halle – Beograd 2012. Milan Kašanin, <i>Srpska književnost u srednjem veku</i>, Beograd 2002. Predrag Krstić, <i>O čemu govorimo kad govorimo o prosvjetiteljstvu, Gaće i perike</i>, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd, 2016. E.M. Maletinski, <i>Poetika mita</i>, Beograd 1983. Dragoljub Pavlović i Radmila Marinković, <i>Iz naše književnosti feudalnog doba</i>, Beograd, 1975. Svetozar Petrović, <i>O izdavanju srednjovjekovnog pjesničkog teksta</i>, u <i>Spisi o starijoj književnosti</i>, Beograd 2007. Jovan Skerlić, <i>Istorija nove srpske književnosti</i>, Beograd, 1953. (Prva dva poglavlja, do 110. stranice). Slovenska mitologija, Enciklopedijski rečnik, red. S. Tolstoj, Lj. Radenković, Beograd, 2001. Hajnrh Velflin, <i>Renesansa i barok</i>, Sremski Karlovci - Novi Sad, 2000. Nenad Veličković, <i>Školokrečina</i>, dijelovi. Beograd, 2010. Edvard O. Wilson <i>Pomirenje</i>, Zagreb, 2010.
Napomene	Na dodatnu literaturu studenti(ce) će se uputiti tokom predavanja. Iz punuđene, odabraće jedan dio, u skladu s predviđenim opterećenjem.

U Sarajevu, 10.9.2025.

Odgovorni nastavnik:

Nenad Veličković

SARADNIK

Anes Osmić

